

Članak prvog zamjenika visokog predstavnika, Donalda Haysa: “Reforme su važne zbog toga što su u interesu građana”

Ove sedmice Evropska komisija je najavila svoju privremenu procjenu aktivnosti Bosne i Hercegovine na ispunjavanju uslova iz Studije izvodljivosti. Procjena nije u potpunosti pozitivna. Ukoliko se ne promijeni tempo reformi, mogla bi se izgubiti dragocjena prilika za Bosnu i Hercegovinu.

Smatram da bi se bar dio problema mogao pripisati nesposobnosti da se shvati zašto su reforme značajne, te analognoj nesposobnosti da se javnosti objasni *kako* će reforme unaprijediti kvalitet življenja u Bosni i Hercegovini.

Uzmimo primjer Državnog ureda za veterinarstvo. Bh. organima vlasti je trebalo neshvatljivo mnogo vremena za uspostavu ovog tijela čija je funkcija ključna za prosperitet Bosne i Hercegovine i njenih građana. Državni ured za veterinarstvo sada utvrđuje sistem za certificiranje kvaliteta bh. proizvoda životinjskog porijekla u skladu sa zahtjevima Evropske unije. Ovaj sistem je od ključne važnosti za inostrana tržišta, a inostrana tržišta su ključ za pretvaranje poljoprivrede u Bosni i Hercegovini u glavnog poslodavca i glavnog subjekta koji pribavlja devizna sredstva. Ipak, politička debata se nije usredsredila na uspostavu Državnog ureda za veterinarstvo, nego je opće stajalište bilo da je to dosadno i tehničko pitanje.

To nije tačno. To je pitanje koje ima ogroman značaj za život građana.

Državni ured za veterinarstvo nije jedino tijelo koje zvuči pretjerano tehnički, a koje u suštini može pomoći u ostvarivanju prosperiteta u Bosni i Hercegovini.

Ista sporost u ispunjavanju obećanja i osiguranju dobiti za građane je iskazana u slučaju Fitosanitarne uprave BiH. Prošle sedmice, nakon više od šest mjeseci zakašnjenja, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je konačno usvojilo odluku o osnivanju ove Uprave. Ovo je tijelo koje će, između ostalog, biti odgovorno za utvrđivanje sistema za certificiranje kvaliteta i sigurnosti izvoznih poljoprivrednih proizvoda BiH. To znači da će ovo tijelo omogućiti hiljadama poljoprivrednih proizvođača u BiH da ubiru dobit od svojih usjeva, da ih izvoze i da otvaraju nova radna mjesta. Međutim, uspostavljanje Uprave na papiru neće značiti ništa ako ona ne postane potpuno funkcionalna u praktičnom smislu. To podrazumijeva izradu i provedbu nove zakonske regulative. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa radi na izradi neophodnih zakona od aprila 2003. godine, ali još uvijek nema spreman tekst za dostavljanje u parlamentarnu proceduru. Evropska komisija i poljoprivredni proizvođači u Bosni i Hercegovini zahtijevaju donošenje ovih zakona i mnoštvo podzakonskih akata i procedura.

Čim se osnuje ova Uprava, Vijeće ministara i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa moraju imenovati osoblje i osigurati radne prostorije i opremu.

Dok Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa radi na izradi zakona, Ministarstvo poljoprivrede Republike Srpske je izradilo iste zakone i dostavilo ih u proceduru za usvajanje; bespotrebno dupliciranje napora budući da je Evropska komisija jasno utvrdila da ovi zakoni moraju biti doneseni na državnom nivou. Dakle, dok je nadležno Ministarstvo propustilo da izradi ovaj zakon, dotle je ministarstvo koje nije nadležno izgubilo vrijeme upravo na izradi tog zakona – zabrinjavajući primjer nesređenosti na štetu građana.

Razmislite o ovome. Ako poljoprivredni proizvođači BiH budu mogli prodati mrkvu, paradajz i krompir na inostranom tržištu, imali bi neuporedivo bolju šansu za ostvarivanje dobiti; također bi se mogli efikasnije natjecati sa proizvođačima povrća u susjednim zemljama zbog toga što bi mogli otpočeti sa ostvarivanjem dobiti koja bi se mogla ponovno investirati u farme u BiH. Međutim, paradajz proizveden u BiH ne možete kupiti u Parizu ili mrkve u Minhenu ili krompir u Kopenhagenu zbog toga što je glavni uslov za izvoz u zemlje Evropske unije potpuno funkcioniranje Fitosanitarne agencije BiH.

Ovo je velika kočnica razvoju bh. poljoprivrede.

Zašto neki političari nisu blagovremeno ispunili u osnovi jednostavan i izravan politički i administrativni zadatak, tj. zašto nisu uspostavili ovu Agenciju? Možda nisu shvatili važnost ove Agencije. Ono što je jasno jeste da nisu smatrali neophodnim ili značajnim prenijeti javnosti važnost Fitosanitarne agencije.

Fitosanitarna uprava će pomoći u konsolidiranju jedinstvenog ekonomskog prostora, i približiće Bosnu i Hercegovinu članstvu u Svjetsku trgovinsku organizaciju. To također predstavlja jedan od uslova iz Studije izvodljivosti, ali to nije ono što je najznačajnije u vezi sa ovim pitanjem. To je uslov *Bosne i Hercegovine* – to je jedno od ključnih pitanja za budući prosperitet ove zemlje i njenih građana.

Sadašnji sistem, kojim se nadležnost dijeli između entiteta, je neefikasan i nezadovoljavajući u komercijalnom smislu. Dok poljoprivrednim proizvođačima i prerađivačima prehrambenih proizvoda u Bosni i Hercegovini otežava prodaju proizvoda na inostranom tržištu, dotle olakšava uvoz prehrambenih proizvoda uz neadekvatnu komercijalnu odnosno zdravstvenu i sigurnosnu kontrolu.

Ovo je ključni korak u rješavanju potreba poljoprivrednih proizvođača u Bosni i Hercegovini i dok vlada koči ovaj

proces, poljoprivredni proizvođači su ti koji plaćaju najveću cijenu za to, kao i bh. potrošači. Prije nego je potrebno da Fitosanitarna agencija profunkcionira i da se do maja ove godine usvoji odgovarajuća zakonska regulativa na državnom nivou, ali ne zato što to želi Evropska komisija, niti zato što međunarodna zajednica insistira na tome, već zbog toga što je to krajnje potrebno građanima BiH. Političko vođstvo BiH mora odmah poduzeti mjere na rješavanjanju ovog pitanja ukoliko želi dokazati svoju ozbiljnost u vezi sa poboljšanjem životnog standarda građana.